



Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0630027 Eggegrund och

Gråsjälsbådan

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av områden säkerställs naturvärden inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara värdena i sina utpekade områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument, för formell reglering av t ex skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyper och arter i ett enskilt område finns i kartverktyget Skyddad natur. Gå in på Naturvårdsverkets hemsida och sök på "kartverktyget skyddad natur". När du kommit in i kartverktyget så söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor), Naturtyper (linje) och Naturtyper (punkter).

Det går också att ladda ner naturtypskartan som shapefiler på följande adress: <http://gis-services.metria.se/nvfeed/atom/nnk.xml>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0630027 Eggegrund och Gråsjälsbådan

Kommun: Gävle

Områdets totala areal: 713,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-03-15

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2005-08-12

Markägarförhållanden:

Statligt, kommunalt och privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1996-12-01, regeringsbeslut M96/4019/4, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1220 - Sten- och grusvallar

1620 - Skär och små öar i Östersjön

5130 - Enbuskmarker

6210 - Kalkgräsmarker

6430 - Högörtängar

9010 - Taiga

9030 - Landhöjningsskog

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

A272 - Blåhake, *Luscinia svecica*

A307 - Höksångare, *Sylvia nisoria*

A320 - Mindre flugsnappare, *Ficedula parva*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det relativt oexploaterade skärgårdsmiljön med en variationsrika natur med inslag av bl.a. kalkpåverkade ytor, buskmarker, ängspartier och skogspartier samt det fågellivet.

Motivering:

Natura 2000-området utgör en representativ del av miljön i södra Bottenhavet. Den är även utsedd som ett riksintresse för naturvärden.

Prioriterade åtgärder:

Fri utveckling samt återkommande hävd av de öppna-halvöppna naturtyperna.

Beskrivning av området

Eggegrund är den yttersta utposten fast mark i Gävlebukten. Marken byggs upp av svallad morän med en stor andel ordovisisk kalk. Ursprungligen bestod Eggegrund av två öar, men dessa är numera förenade genom en klapperstensbank som skjutits ihop av is och stormar. Runt hela ön löper ett väl utvecklat system av strandvallar. Ön har under lång tid utnyttjats av den sommarboende fiskarbefolkningen och fyrvaktare som hållit marken i hävd genom bete. Ända fram till förra sekelskiftet var ön helt öppen och den skogsvegetation som nu finns är första generationen träd och buskar som etablerat sig från 1930-talet och framåt. Idag täcks öns norra del av träd- och buskbärande ängsmark, medan det på den södra halvan fortfarande finns ett större sammanhängande område med ängsmiljökaraktär. Runt strandvallarna har det även etablerats en del snår bestående av bl.a. havtorn.

Gråsjälsbådan är belägen ca 4 km väster om Eggegrund och dess natur liknar i flera avseenden Eggegrund med den skillnaden att öns centrala delar är bevuxen med grov och högstammig 100-årig granskog.

Mellan Eggegrund och Gråsjälsbådan ligger Sjalstenarna som är en liten och blockig moränö med vind- och ispinad buskvegetation.

Floran på öarna är kalkpåverkad och artrik. Även buskfloran är artrik. Några exempel på förekommande örter är sanddraba, blåeld, gråfibbla, bockrot, rödklint, vejde, getrams och månlåsbräken. Ön är också intressant för sitt fågelliv, inte minst som sträcklokal under vår och höst. Bland häckande fåglar kan nämnas silvertärna, fisktärna, silltrut och höksångare.

Området ingår i amfibiekårens (Försvarmakten) övningsområde. Underhåll och skötsel av befintliga militära anläggningar och telekommunikationsanläggningar förutsetts, med undantag för akuta lägen, ske med beaktande av naturvärdena i området.

Området förvaltas av Gävle kommun.

Vad kan påverka negativt

Vid beskrivandet av sådant som kan skada de utpekade naturvärdena i ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom skydd eller skötselåtgärder.

Att en åtgärd är angiven som hot gör att man ska vara extra uppmärksam. Åtgärden kan vara tillståndspliktig. Hur och var i området åtgärden utförs och vilken hänsyn som tas kan vara avgörande för om åtgärden påverkar området på ett betydande sätt eller inte, d.v.s. är tillståndspliktig eller inte.

Frånvaro av hävd utgör ett hot för flera av områdets öppna-halvöppna gräs- och buskmarker. Dessa kommer med tiden att växa igen och förskogas alltmer om de inte hävdas.

För respektive ingående Natura 2000-naturtyp- och art listas exempel på åtgärder som skulle kunna innebära en negativ påverkan.

Bevarandeåtgärder

Området är skyddat som naturvårdsområde, vilket är en viktig bevarandeåtgärd. Bevarandemålen för naturvårdsområdet överensstämmer delvis med bevarandemålen för Natura 2000-området. Enligt aktuell skötselplan ska Eggegrund fortsatt hållas delvis öppen genom t.ex. röjning och slåtter, medans naturen vid Gråsjälsbådan och Skälstenarna ska lämnas för fri utveckling. Skötselåtgärderna beskrivs närmare i skötselplanen för naturvårdsområdet. I övrigt gäller föreskrifterna i beslutet.

Området har skötts genom färbete en period. En del ytor röjs regelbundet för att hållas öppna. Det är viktigt för flera av områdets öppna-halvöppna naturtyper att hävden får fortsätta och eventuellt utökas för att området i helhet ska kunna uppnå gynnsamt tillstånd.

Bevarandetillstånd

Delvis gynnsamt. Området som helhet bedöms ha goda förutsättningar för att uppnå gynnsamt bevarandetillstånd om de hävdpräglade naturtyperna sköts i tillräcklig omfattning, genom t.ex. bete, slåtter eller röjningar.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1220 - Sten- och grusvallar

Areal: 4,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Sten- och grusvallar, inklusive fossila vallar, i direkt anslutning till stranden. Många olika successionsstadier förekommer. I de äldre delarna kan antingen gräs-, ljung- och risvegetation eller en vegetation dominerad av mossor och lavar utvecklas. Vegetationens utformning är beroende av hur exponerad stranden är för vind och vågor. Naturtypen är vanligen ohävdad.

Karakteristiska arter: Strandkvanne, strandbeta, strandkål, gultåtel, kvickrot, saltarv, vejde, strandvial, strandråg, strandloka, strandglim och strandaster.

Mer information om Natura 2000 och Natura 2000-naturtyper- och arter finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Bevarandemål

Utbredningen av naturtypen är minst 4,5 ha. Stranden behåller sin karaktär och har en naturlig artsammansättning. Ingen påtaglig minskning av utbredningen hos de typiska arterna för naturtypen sker.

Negativ påverkan

- Övergödning p.g.a. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i ökad pålagring av ruttande alger vilket kan påverka artsammansättningen.
- Olje-, bensin- och kemikalieutsläpp förstör strukturen.
- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan påverka strukturen.
- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc. påverkar strukturen.
- Ökad temperatur riskerar att ändra artsammansättningen.

Bevarandeåtgärder

Fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 98,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Grupper eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön. Öarna utgörs av urberg eller morän samt ligger i ett exponerat läge och är i regel trädlösa. Även anslutande undervattensvegetation ingår ner till den fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns.

Landvegetationen består av arter som är anpassade till torra, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning. Kala bergytter är vanliga. I de norra delarna av Östersjön medför landhöjningen en succession av många olika vegetationstyper. På öarna kan mindre enstaka träd förekomma, såsom barrträd, men även lövträd särskilt i Stockholms skärgård.

Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. I tillfälliga eller permanenta hållkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Karaktäristiska arter: Krypven, gräslök, strandkvanne, dansk skörbjuggsört, kärleksört, andmat, trådnate, borstnate, saltgräs, krusskräppa, gul fetknopp, klibbglim, kustbaldersbrå, strandveronika, kråkvicker, styvmorsviol, ullsläke, sudare, grönslick, bergborsting, blåstång, kräkel, trådslick, gråsäl, tordmule, ros Karl, tobisgrissla, silltrut, labb, skrântärna, silvertärna, sillgrissla, *Idotea balthica* och blåmussla.

Bevarandemål

Arealen Skär och små öar i Östersjön ska fortsatt ligga kring 98,8 ha och bara ändras av naturliga processer såsom landhöjningen. Vattenkvaliteten är god. Det finns en naturlig zonerings av olika vegetationstyper. Populationerna hos de typiska arterna för naturtypen minskar inte påtagligt.

Negativ påverkan

- Övergödning p.g.a. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar algzoneringen. Perenna brun- och rödalger täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottenarna.

- Olje-, bensin- och kemikalieutsläpp påverkar artsammansättningen.

- Svall från fartyg kan påverka artsammansättningen.

- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan påverka växt- och djurlivet.

- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc. påverkar artsammansättningen.

- Förekomst av mink och skarvkolonier kan påverka artsammansättningen.

- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.

- Ökad luft- och vattentemperatur kan påverka artsammansättningen.

- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre

skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandeåtgärder

Fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Troligen gynnsamt.

5130 - Enbuskmarker

Areal: 1,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Torra-friska, hävdpräglade, näringsfattiga kalkgräsmarker eller hedar nedanför trädgränsen (jfr 6210 resp. 4030) med ett betydande inslag av gamla och/eller hävdformade enar. Naturtypen har utvecklats genom lång beteskontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Karakteristiska arter: Darrgräs, ljung, pillerstarr, rundhagtorn, trubbhagtorn, spetshagtorn/korallhagtorn, knägräs, kruståtel, brudbröd, solvända, ängshavre, en, stagg, slån, stenros, nyponros och axveronika.

Bevarandemål

Utbredningen av enbuskmarker ska vara minst 1,6 ha. Området hyser en tydligt hävdpräglad vegetation med en för naturtypen naturlig artsammansättning. Marken är inte gödslingspåverkad. Ingen igenväxningsvegetation förekommer vid den hävdade marken mer än tillfälligt och i begränsad utsträckning. Förekomsten av hävdpräglade enar har en täckningsgrad av 5-30 %. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna sker.

Negativ påverkan

- Alltför kraftig röjning av enbuskar är negativt för de värden som är knutna till enarna.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.

Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i området eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt. Gräsmarkerna har hävdats förut genom bete av får men inte på ett par år.

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 6,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Torra-friska, hävdpräglade kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Viktiga orkidélokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen a) en riklig förekomst av orkidéer, b) en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkidéart, eller c) en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkidéart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Karakteristiska arter: Våradonis, getväppling, lundtrav, svarthö, backskafting, darrgräs, fågelstarr, spåstistel, väddklint, brudbröd, backsmultron, fjällgentiana, ängsgentiana, brudsporre, solvända, ängshavre, slätterfibbla, gullusern, Sankt Pers nycklar, johannesnycklar, göknycklar, krutbrännare, flentimotej, rödkämpar, rosettjungfrulin, toppjungfrulin, vårfingerört, fältsippa, backsmörblomma, fältvädd, backklöver och axveronika.

Bevarandemål

Utbredningen av kalkgräsmarker är minst 6,3 ha. Täckningsgraden av träd och buskar är som högst 30 %. Den kalkrika marken har en naturlig näringsstatus (ej påverkad av t.ex. gödning). Området hyser en tydligt hävdpräglad markvegetation med en för naturtypen naturlig artsammansättning. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna sker.

Negativ påverkan

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt. Gräsmarkerna har hävdats förut genom bete av får men inte på ett par år.

6430 - Högörtängar

Areal: 0,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Ofta näringsrika högörtssamhällen i såväl höglänt som låglänt terräng.

Två undertyper finns:

6430 a) Högörtssamhällen på fuktig-våt mark i kanten längs med sjöar och vattendrag där störningar i form av hävd och/eller översvämningar, islossningar etc. förhindrar igenväxning av buskar och träd. Naturtypen omfattar inte kantzoner med för regionen enbart triviala och vanligt förekommande kvävegynnade arter.

6430 b) Högörtssamhällen ovanför barrskogsgränsen.

Karakteristiska arter: Nordisk stormhatt, löktrav, kvanne, plattstarr, rävsstarr, torta, brudborste, kärtistel, kåltistel, kärrfibbla, rosedunört, älggräs, skogsnäva, vitplister, gökblomster, fackelblomster, rödblåra, aklejaruta, ängsruta och smörbollor.

Bevarandemål

Utbredningen av högörtängar är minst 0,3 ha. Ängarna har en öppen karaktär och saknar busk- och trädvegetation av igenväxningstyp. Marken har en naturlig näringsstatus och är inte negativt påverkad av t.ex. konstgödsling. Vegetationen är tydligt hävdpräglad och har en för naturtypen naturlig artsammansättning. Marken har en naturlig hydrologi. Ingen påtaglig minskning av de för naturtypen typiska arterna sker.

Negativ påverkan

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.

- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtypen negativt. Högörtsvegetation är känslig för bete och endast extensivt bete får förekomma.

- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.

- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.

- Kväveläckage från angränsande marker kan påverka floran negativt.

- Dräneringar som torkar ut naturtypen.

- Vattenreglering som hindrar den nödvändiga störningen som ett naturligt varierande vattenstånd skapar.

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande

områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

- Klimatförändringar som ger ett varmare klimat kan innebära ett hot den alpina varianten av högörtängar (6430 b).

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt. Gräsmarkerna har hävdats förut genom bete av får men inte på ett par år.

9010 - Taiga

Areal: 3,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Karakteristiska arter: vårtbjörk, glasbjörk, ljung, kruståtel, kråkbär, skogsfräken, linnea, ekorrbar, harsyra, gran, tall, asp, skogsstjärna, blåbär, lingon, stor kvastmossa, vågig kvastmossa, husmossa, väggmossa, garnlav, gulvit renlav, grå renlav, fönsterlav, lunglav, skrovellav, lappticka, veckticka, kandelabersvamp, rosenticka, dofticka, granticka, ullticka, stor aspticka, rynkskinn, skogslämmel, mindre hackspett, lavskrika och tretåig hackspett.

Bevarandemål

Utbredningen av västlig taiga är minst 3,8 ha. Trädskiktet är flerskiktat och har en naturlig förnyring. Gamla träd och olika former av död ved finns i området. Populationerna hos de för naturtypen typiska arterna minskar inte påtagligt.

Negativ påverkan

- Exploatering.

- Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.

- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, dikning, plantering och användandet av främmande trädslag.

- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön

förändras. Detta gäller större markskador.

- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar.

- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller särskilt brand som verkar över stora ytor, men andra viktiga dynamiska krafter är översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.

- Systempåverkande arter, till exempel klövvilt som i betydande delar av Norrland har påverkat förekomst av asp, rönn, sälg negativt. Andra hot är invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Bevarandeåtgärder

Fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

9030 - Landhöjningsskog

Areal: 2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Definition av naturtypen:

Naturtypen förekommer längs kusten från Uppland och norrut. Den finns i flacka områden från Östersjöns normalvattenläge till 3 m ö.h. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och barr- och/eller trivallöv utgör minst 50% av grundytan.

Kvalitetskriterier: Skogen som ingår i naturtypen skall vara naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer och vara naturligt föryngrad primärskog. Den kan ha påverkats av t.ex. bete, plockhuggning eller naturlig störning. I de sena successionsstadierna som ingår ska det finnas gamla träd och död ved. Kontinuitetsbrott eller skogsbruksåtgärder kan ha förekommit, men området i sin helhet liknar naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer.

Naturtypen förekommer i ett landskap där en stor del av successionsstadierna såsom stränder, strandängar, busksnår och primärskogar samt våtmarker i olika utvecklingsstadierna finns representerade. I takt med landhöjningen koloniserar de olika ingående miljöerna successivt nya områden. Naturlig dynamik präglar naturtypen.

De lägst liggande primärskogarna utgörs ofta av örtrika lövskogar. Längre upp har barrträd börjat etablera sig och olika blandskogstyper uppstår. Högst upp från stranden finns barrskogar vars jordmån utlakats i sådan mån att den influens brackvattnet haft inte längre gör sig påmind och om inte jordarten i sig är näringsrik så är vegetationen typisk för näringsfattiga förhållanden.

Karakteristiska arter: Gråal, glasbjörk, hönsbär, kruståtel, nordkråkbär, havtorn, en, hässlebrodd, pors, hägg, stenbär, säl, gråvide, krypvide och rönn.

Bevarandemål

Utbredningen av naturtypen landhöjningsskog ska vara minst 2 ha. Trädskiktet är olikåldrigt. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadierna finns i området. Busk- och trädskiktets sammansättning och strukturer styrs av naturliga störningar och den pågående successionen. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen sker.

Negativ påverkan

- Exploatering av området i fråga, t.ex. för bebyggelse, friluftsanläggningar och hamnar.
- Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer,

men kan också påverka hela naturmiljön. Så har t.ex. vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller särskilt brand som verkar över stora ytor, men andra viktiga dynamiska krafter är översvämning, klimat- och väderfenomen, isskjuvning och utbrott av skadeorganismer.

- Vissa organismer har förmågan att påverka landskapets sammansättning, t.ex. älg och annat hjortvilt som kan förhindra föryngring av vissa trädslag. Andra hot är arter som ännu inte observerats i landet, men som har potential att skada den naturliga floran och faunan.

Bevarandeåtgärder

Fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.

Spridningsförmåga:

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen någon km². Arten flyttar mellan häckningsområdena i Sverige och övervintringsplatserna i Holland.

Bevarandemål

Den vitkindade gåsen ska regelbundet häcka i området.

Negativ påverkan

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

A193 - Fisktärna, Sterna hirundo

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser.

För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna.

Spridningsförmåga:

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppsudden.

Bevarandemål

Fisktärnan ska regelbundet häcka i området med minst 5 par.

Negativ påverkan

I innerskärgårdarna och större insjöar, t.ex. Mälaren, medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv stora störningar. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.

Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Silvertärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden framför allt frånvaro av mink och räv.

Spridningsförmåga:

Under häckningen födosöker silvertärnorna inom ett område i storleksordningen 25 km². Arten övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Bevarandemål

Silvertärnan ska regelbundet häcka i området med minst 70 par.

Negativ påverkan

I skärgårdarna medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv lokalt stora störningar. Ohävd och igenväxning av tidigare öppna kust- och skärgårdsområden kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet. Lokalt kan förekomst av mink leda till att arten försvinner.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

A272 - Blåhake, *Luscinia svecica*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Tillgång till lämpliga häckningsmiljöer i form av fjällbjörkskog och områden med täta videsnår.

Spridningsförmåga:

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1 ha.

Blåhaken övervintrar i södra Asien. Skandinaviska blåhakar flyttar i mindre omfattning även till Afrika.

Bevarandemål

Blåhaken ska regelbundet använda området som rast- eller viloplats, ex. i samband med vår- och höstflyttarna.

Negativ påverkan

Arten häckar tämligen allmänt till allmänt i fjällen och de övre delarna av skogslandet. Inga direkta hot kan ses i dagsläget.

Bevarandetillstånd

Troligen gynnsamt.

A307 - Höksångare, Sylvia nisoria

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Höksångaren håller främst till i buskrika naturbetesmarker - på alvarmark, strandängar och skärgårdsöar. Arten föredrar områden med stora och täta buskage av en, hagtorn, nypon, slån och ölandstok. I reviren bör dessutom finnas enstaka överståndare, t.ex. högväxt björk, rönn eller oxel, som utnyttjas som sångplatser och under födosöket.

Höksångaren häckar ofta i direkt anslutning till områden med häckande törnskata. Detta kan delvis bero på arternas likartade biotopval, men det finns även uppgifter som tyder på att höksångaren aktivt söker sig till törnskaterevir för att dra nytta av denna arts aggressiva försvar av reviret.

Höksångaren gynnas förmodligen av rik förekomst av bärande och blommande buskar med därmed följande rik insektsförekomst.

Spridningsförmåga:

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1,2 ha.

Höksångaren övervintrar i östra Afrika.

Bevarandemål

Höksångaren ska regelbundet häcka i området.

Negativ påverkan

Alltför kraftig igenväxning liksom alltför kraftiga röjningsinsatser i naturbetesmarker missgynnar höksångaren. Arten är som talrikast under den "älskliga fasen", d.v.s. under ett relativt kortvarigt igenväxningsstadium på vägen mellan öppna betesmarker och täta buskmarker.

Bevarandetillstånd

Troligen gynnsamt.

A320 - Mindre flugsnappare, Ficedula parva

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav:

Tillgång på lämpliga bohål, främst i form av nischer vid grenbrott i döda träd, större trädhåligheter eller gamla hackspettshål.

Tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av ogallrade, naturskogsliknande miljöer. Arten häckar såväl i högstammig ädellövskog (ofta i sluttningar och kuperad terräng) som i blandskog med mycket varierande barrandel. Ofta hittar man den i slutna och tämligen fuktiga bestånd längs stränder, i lövrika sumpskogar eller i anslutning till fuktigare partier på tidigare hävdad mark.

Spridningsförmåga:

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1.5 ha.

Övervintrar huvudsakligen i Indien, men en mindre andel flyttar sannolikt mot SV och övervintrar i Afrika.

Bevarandemål

Mindre flugsnapparen ska regelbundet använda området som rast- eller viloplats.

Negativ påverkan

Häckningsmiljöerna är mycket kraftigt hotade av det rationella skogsbruket.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

Dokumentation

ArtDatabanken. (2016). Artfakta. Artdatabanken SLU, Uppsala. <http://artfakta.artdatabanken.se/> [2016-08-16]

ArtDatabanken. (2017). Artportalen. Rapportsystemet för växter, djur och svampar. Artdatabanken SLU, Uppsala. <https://www.artportalen.se/> [2017-03-02]

Länsstyrelsen i Gävleborg. (1996). Eggegrund-Gråsjälsbådans naturvårdsområde. Beslut 1996-04-15. Dnr 231-5903-89, 80-225

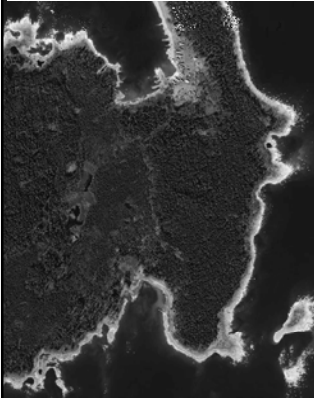
Länsstyrelsen i Gävleborg. (2005). Bevarandeplan Natura 2000: Eggegrund-Gråsjälsbådan. Dnr 511-7993-05, 00-001-064

Naturvårdsverket. (2016). Natura 2000 i Sverige. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Natura-2000/> [2016-11-25]

Bilagor

Karta.









Eggegrund och Gråsjälsbådan



1:25 000

Eggegrund och Gråsjälsbådan

Legend

-  1220 - Sten och grusvallar
-  5130 - Enbuskmarker
-  6210 - Kalkgräsmarker
-  6430 - Högörtängar
-  9010 - Taiga
-  9030 - Landhöjningsskog
-  1620 - Skär i Östersjön (inom komplex)
-  Natura 2000-område